

Utställningen Stockholmsarkitekter presenterar varje månad under arkitekturåret 2001 en arkitekt eller ett arkitektkontor som fått en mängd uppdrag i staden förverkligade och därmed betytt mycket för Stockholms stadsbild.

Stockholmsarkitekter

Polacken 26, Kungsgatan 28–30. En av de två muskulösa atlantes i granit som tycks bära hela Norra Kungstornet på sina axlar. Skulptör var Eric Grate, som vann den tävling som Wallander utlyste bland Konstakademiens elever för portalutsmyckningen. Foto Göran Fredriksson, 2001.

Polacken 26, Kungsgatan 28–30. Kungsgatan är än idag den av trafik och affärer fyllda pulsådern genom city som Wallander såg framför sig när han drog upp linjerna för Kungsgatan på 1910-talet. Norra Kungstornet, som han också ritat, stod färdigt 1923. Foto Göran Fredriksson, 2001.

Tennhjärtat 3, Herman Ygbergs Väg 2–10, Smedslätten. Bakom den klassiska tempelgaveln döljer sig ett ålderdomshem för pensionerade folkskolelärarinnor från 1926. Foto Göran Fredriksson, 2001.

Diamanten 17, Kungsklippan 14–16. Med generösa enskiviga fönster och balkonger som bildar intrikata mönster i fasaden realiserade Wallander funktionalismens idéer i bl a HSB:s hus uppe på Kungsklippan. Foto Göran Fredriksson, 2001.

Råkenholmen 1, Anders Reimers Väg 4–8. På Reimersholme arrangerades en stor bostadsutställning 1944, där HSB:s bebyggelse stolt visades upp. Sven Wallander ritade under 40-talets första år både det lägre huset vid vattnet och de högre punkthusen på ön. Foto Göran Fredriksson, 2001.

Sven Wallander hade påbrå – hans farfar var byggmästare och arkitekt, fadern den kände konsthantverkaren och målaren Alf Wallander och modern Gerda var konstnärinna. Han föddes i Stockholm 1890, studerade på KTH 1909–13 och på Konstakademien 1913–15. 1920 företog han en studieresa till Amerika men reste också bl a till Österrike och Wien, vars sociala bostadsbyggande inspirerade honom mycket. Efter några år på Stockholms stadsplanekommision drev han egen arkitektverksamhet 1917–42. Wallander var en av initiativtagarna till HSB-rörelsen. Han var länge dess ledande och drivande kraft och fungerade som HSB:s vd ända fram till 1958. Tio år senare, 1968, dog Sven Wallander.

Goda och sunda bostäder

Under 1910-talets senare hälft kom Wallander framförallt att verka som idégivare och nyskapare i stadsplanefrågor. 1915 lade han fram ett stadsplaneförslag för Kungsgatan som till stora delar kom att realiserars. Nytt var att bilismen och affärlivet skulle prägla stadsmiljön. Med Kungsgatan och det norra Kungstornet, som Wallander också ritade, skapade han en gatubild som stått sig in i 2000-talet och som alla stockholmarna känner till.

På 1920-talet och framöver blev Wallander nästan synonym med begreppet HSB. Oräkneliga är de stockholmarna som fått ta del av de många goda bostäder som Sven Wallander signerade under sin tid inom HSB. Det var 1922 som han tog kontakt med hyresgäströrelsen, vilket i sin tur bidrog till att HSB Stockholm (Hyresgästernas Sparkasse- & Byggnadsförening) bildades 1923. Målsättningen var att skapa goda och sunda bostäder till rimliga priser. Funktionella planlösningar var viktigt men även omsorgen om detaljen både i interiören och exteriören. Wallander introducerade sopnedkastet, badrum med badkar, maskintvättstugor och de ”kooperativa barnjungfrurna”, HSB:s lekverksamhet. Han hävdade att ”ingen borde få bli arkitekt, som inte hade erfarenhet av minst sex månaders husligt arbete”.

Det allra första HSB-huset byggdes mittemot Sofia kyrka i kvarteret Kopparn och fick efterföljd på många håll i innerstaden. Rödabergsområdet är HSB:s och Wallanders första mer samlade bebyggelse. Flera sk storgårdskvarter har han också stått för som t ex Metern på Söder och Morkullan på Östermalm, båda med 20-talsklassicismens tydliga drag. I kvarteret Färjan på Kungsholmen från 1929 märks tydligt att funktionalismen är på väg. På 1930-talet förpackade Wallander samma goda och sunda bostäder i en alltigenom funktionalistisk förpackning som t ex husen längs Kungsholms Strand och uppe på Kungsklippan liksom kvarteret Marmorn på Skinnarviksberget. På Reimersholme, denna ö sydväst om Söder som helt präglas av HSB, ritade han ett stort antal bostadshus under 40-talet. I Stockholms ytterstad har han ritat bostadshus bl a i Riksby och Åkeshov.

Efter kriget överlät Wallander husritandet alltmer på den långa rad arkitekter som fanns på HSB:s eget arkitektkontor. Genom sitt stora engagemang och sina initiativ kom han dock att påverka HSB:s husbyggande ända fram till slutet av 1950-talet då han slutade som vd för HSB efter 35 år. Med sina friska idéer och initiativ till rationellt byggande kan Wallander sägas vara inte bara en banbrytare när det gällde det goda bostadsbyggandet på 1920-, 30- och 40-talet utan kanske också en av dem som kom att bädda för det miljöprogram som såg dagens ljus på 1960-talet.

Förteckning över byggnader

Namn	Fastighet	Gata	Bygglov
Wallander Sven	Axet 2	Timotejgatan 4–8	1937
Wallander Sven	Axet 3	Vickergratan 3–15	1930
Wallander Sven	Bolinders 7	Kungsholms Strand 23–25	1935
Wallander Sven	Bolinders 8	Kungsholms Strand 21	1935
Wallander Sven	Bolinders 9	Kungsholms Strand 19	1935
Wallander Sven	Bolinders 10	Kungsholms Strand 17	1935
Wallander Sven	Briljantsmycket 3	Vitalisvägen 1–9	1931
Wallander Sven	Briljantsmycket 4	Vitalisvägen 11–13	1931
Wallander Sven	Diamanten 17	Kungsklippan 14–16	1934
Wallander Sven	Diamanten 18	Kungsklippan 18–20	1934
Wallander Sven	Diamanten 19	Kungsklippan 22–24	1934
Wallander Sven	Diamanten 20	Pipersgatan 16–18	1934
Wallander Sven	Diamanten 24	Kungsholmsgatan 7–9	1934
Wallander Sven	Diamanten 25	Kungsholmsgatan 13	1937
Wallander Sven	Diamanten 26	Kungsholmsgatan 11	1936
Wallander Sven	Flaskan 1	Pokalvägen 3	1943
Wallander Sven	Flaskan 3	Pokalvägen 5	1943
Wallander Sven	Fänriken 9	Breitenfeldsgatan 4	1922
Wallander Sven	Fänriken 10	Breitenfeldsgatan 6	1922
Wallander Sven	Fänriken 11	Breitenfeldsgatan 8	1922
Wallander Sven	Gjutaren 29	Sankt Eriksgatan 85–87	1926
Wallander Sven	Grindshage 9	Eriksdalsgatan 20–36	1931
Wallander Sven	Humleboet 12	Gävlegatan 3–11	1926
Wallander Sven	Humleboet 16	Falugatan 20–24	1924
Wallander Sven	Humleboet 17	Rödabergsbrinken 10–16	1925
Wallander Sven	Kronoljan 1	Anders Reimers väg 17	1943
Wallander Sven	Marmorn 1	Lundagatan 44	1930
Wallander Sven	Marmorn 2	Lundagatan 42	1930
Wallander Sven	Marmorn 4	Kolmårdsgränd 3	1930
Wallander Sven	Marmorn 5	Lundagatan 36	1931
Wallander Sven	Metern 9	Blekingegatan 24	1926
Wallander Sven	Myrstacken 25	Torbjörn Klockares Gata 25	1924
Wallander Sven	Myrstacken 30	Torbjörn Klockares Gata 21–23	1924
Wallander Sven	Myrstacken 31	Torbjörn Klockares Gata 15–19	1924
Wallander Sven	Mässen 7	Skeppargatan 96–98	1932
Wallander Sven	Mässen 8	Skeppargatan 100–102	1932
Wallander Sven	Mässen 9	Skeppargatan 79–83	1933
Wallander Sven	Mässen 10	Skeppargatan 75–77	1933
Wallander Sven	Mässen 11	Erik Dahlbergsgatan 33–35	1937
Wallander Sven	Mässen 12	Erik Dahlbergsgatan 29–31	1935
Wallander Sven	Mässen 13	Erik Dahlbergsgatan 27	1935
Wallander Sven	Purpur 1	Födingsvägen 1–9	1933
Wallander Sven	Purpur 2	Ernst Ahlgrens väg 2–10	1933
Wallander Sven	Ryttaren 10	Breitenfeldsgatan 3	1922
Wallander Sven	Ryttaren 11	Breitenfeldsgatan 5	1922
Wallander Sven	Ryttaren 12	Breitenfeldsgatan 7	1922
Wallander Sven	Ryttaren 15	Valhallavägen 156–166	1923
Wallander Sven	Rågen 2	Råggatan 8–14	1936
Wallander Sven	Rågen 3	Timotejgatan 3–7	1932
Wallander Sven	Råkenholmen 1	Anders Reimers väg 4–8	1942
Wallander Sven	Råkenholmen 3	Anders Reimers väg 9	1942
Wallander Sven	Råkenholmen 5	Anders Reimers väg 1–2	1942
Wallander Sven	Råkenholmen 7	Anders Reimers väg 11	1942
Wallander Sven	Råkenholmen 8	Anders Reimers väg 13	1943
Wallander Sven	Råkenholmen 10	Pokalvägen 4	1943
Wallander Sven	Råkenholmen 11	Pokalvägen 6	1943
Wallander Sven	Råkenholmen 12	Anders Reimers väg 15	1943
Wallander Sven	Skogslandet 1	Vitalisvägen 8–10	1931
Wallander Sven	Skogslandet 2	Ernst Ahlgrens väg 1–7	1932
Wallander Sven	Skogslandet 3	Vitalisvägen 2–6	1932
Wallander Sven	Stadsarkivet 2	Kungsklippan 10–12	1934
Wallander Sven	Valand 9	Sankt Eriksgatan 108	1925
Wallander Sven	Valand 10	Hälsingegatan 33–35	1924
Wallander Sven	Vindragaren 1	Vindragarvägen 7–23	1945
Wallander Sven	Vågskivan 18	Blekingegatan 27, 29	1926
Wallander Sven	Vågskivan 34	Hallandsgatan 46	1926
Wallander Sven	Vågskivan 36	Hallandsgatan 50	1926
Wallander Sven	Vågskivan 37	Helgalunden 13	1927

Listan är ett urval av arkitektens kulturhistoriskt värdefulla hus i Stadsmuseets byggnadsinventering.